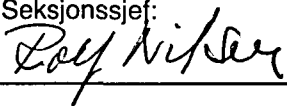

NGU-rapport 89.090

pH og ledningsevne i oppslemminger av
jordprøver etter ulik blandetid.

Rapport nr. 89.090	ISSN 0800-3416	Åpen/Forfattetil	
Tittel: pH og ledningsevne i oppslemminger av jordprøver etter ulik blandetid.			
Forfatter: Odd Wolden		Oppdragsgiver: NGU	
Fylke: Hele landet		Kommune:	
Kartbladnavn (M. 1:250 000)		Kartbladnr. og -navn (M. 1:50 000)	
Forekomstens navn og koordinater:		Sidetall: 27	Pris: Kr. 60,-
Feltarbeid utført:		Rapportdato: 07.06.1989	Prosjektnr.: 42.2484.00 Seksjonssjef:
Sammendrag: 2 g jordprøve ble tilsatt 20 ml H ₂ SO ₄ pH 4.05. Ledningsevne og pH ble målt i oppslemmingene etter 1 døgn. Målingene ble utført med varierende betingelser for: Blandetid (5 min, 30 min, 2 timer og 4 timer) Resultatene som er gitt i 3 tabeller og 20 figurer viser at en blandetid på 2 timer bør brukes. Etter den tiden er belegget på kornene avslitt og selve mineralkornene begynner å slipes.			
Emneord			
Geokjemi	pH-bestemmelse	Fagrapport	
Ledningsevne	Jordprøver		

INNHOOLD

INNLEDNING	6
ANALYSEMETODER	7
RESULTATER	7

TABELLER

Tabell 1.	Sammensetning av 20 samleprøver.
Tabell 2.	pH i oppslemminger blandet i 5 min, 30 min, 2 timer og 4 timer. Målt etter 1 døgn.
Tabell 3.	Ledningsevne i oppslemmingen blandet i 5 min, 30 min, 2 timer og 4 timer. Målt etter 1 døgn.

FIGURER

Figur 1	Foto av blandemaskinen.
Figur 2	pH i oppslemming av jord ved varierende oppslemmingstid, moreneprøver -0.06 mm.
Figur 3	pH i oppslemming av jord ved varierende oppslemmingstid, moreneprøver -0.6 mm.
Figur 4	pH i oppslemming av jord ved varierende oppslemmingstid, humusprøver -2.0 mm.
Figur 5	pH i oppslemming av jord ved varierende oppslemmingstid, bekkesedimenter -0.18 mm.
Figur 6	pH i oppslemming av jord ved varierende oppslemmingstid, flomsedimenter -0.06 mm.
Figur 7 - 12	Ledningsevne i oppslemming av jord ved varierende oppslemmingstid, moreneprøver -0.06 mm.
Figur 13	Ledningsevne i oppslemming av jord ved varierende oppslemmingstid, morene -0.6 mm.
Figur 14 - 15	Ledningsevne i oppslemming av jord ved varierende oppslemmingstid, humusprøver -2.0 mm.
Figur 16 - 19	Ledningsevne i oppslemming av jord ved varierende oppslemmingstid, bekkesedimenter - 0.18 mm.
Figur 20	Ledningsevne i oppslemming av jord ved varierende oppslemmingstid, flomsedimenter -0.06mm.

INNLEDNING

I de tidligere arbeider om pH og ledningsevne i oppslemminger av jordprøver (NGU-rapportene 88.201 og 89.050), ble prøvene oppslemmet i en rystemaskin med hurtige frem- og tilbakebevegelser. Denne rapporten viser pH og ledningsevne i oppslemminger av jordprøver hvor oppslemmingen ble snudd opp ned gjentatte ganger. Dette er en mere skånsom behandling enn rysting. Det ble kjørt 4 serier á 20 prøver med blandetid på 5 min, 30 min, 2 timer og 4 timer, pH og ledningsevne ble målt etter 1 døgn.

PRØVEMATERIALE

Prøvematerialet er hentet i NGUs prøvelager og består av sammenslåtte prøver av morene, bekkeseidmenter, flømsedimenter og humus. Av prøveoversikten (se tabell) går det fram hvordan prøvene er sammensatt og hvor de kommer fra.

ANALYSEMETODER

Løsninger

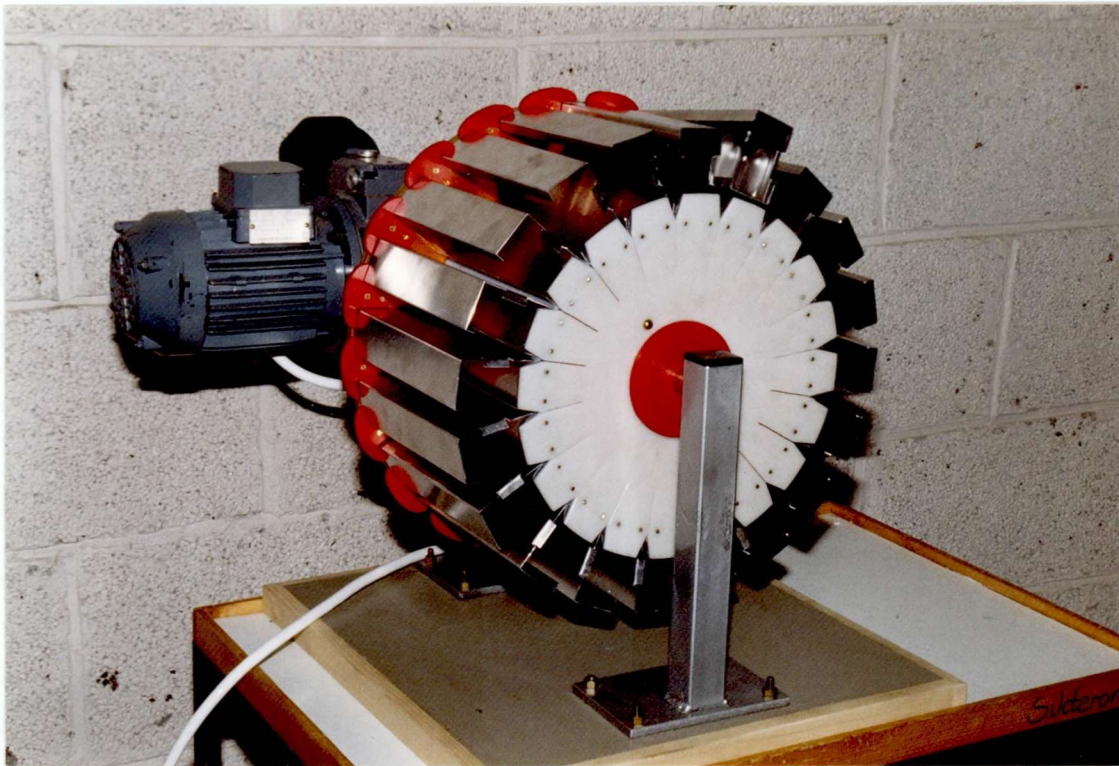
Dobbelt destillert vann:

H₂SO₄ pH 4.05

Løsningene ble laget av MERCK IN ampuller fortynnet med dobbelt destillert H₂O.

Fremgangsmåte

2 g prøve ble innveid i 50 ml plastflasker med skrulokk. 20 ml H₂SO₄ pH 4.05 ble tilsatt og tett lokk påsatt. Flaskene ble så plassert i blandemaskinen og blandet i h.h.v. 5 min, 30 min, 2 timer og 4 timer.

Figur 1. Blandemaskin.

Etter rystingen ble lokket løsnet på flaskene så luft kom til. Flaskene fikk stå i romtemperatur til målingene fant sted ca. 20 timer senere.

Ledningsevne ble målt direkte i løsningen med Radiometer Conductivitymeter type CDM2e, elektrode: Radiometer type CDC104.

Før måling av pH ble løsningen dekantert ned i et målebeger. Måleinstrumentet var Orion SA520 pH-meter, elektrode Ross 81-6266 og Ross 8172BN Comb. pH-elektroder. Det ble gjort ny innvekt for hver ny blandetid.

RESULTATER

Sammenliknet med tidligere resultater der prøvene er rystet i rystemaskin i 2 timer viser pH klare ulikheter. pH er lavere etter forsiktig blanding i 2 timer enn etter 2 timer i rystemaskin. Ledningsevnen er det liten forskjell på, bortsett fra humusprøvene som har høyere verdier etter forsiktig blanding.

Ser en på pH-verdiene etter de ulike blandetider synes det klart at pH synker inntil en blandetid på 2 timer, etter 4 timers blandetid har pH igjen begynt å gå oppover. Dette har antagelig sammenheng med at belegget på kornene er oppløst (avslitt). Dette bekreftes ved at ved røffere behandling (rysting i

rystemaskin) begynner pH å stige allerede etter 5 min. rystetid (tidligere resultater, NGU-rapporter 88.201 og 89.050).

Ledningsevnen i løsningene øker for de fleste prøvene med 30 - 50 % i løpet av de første timene. Deretter holder den seg tilnærmet konstant. Dette kan skyldes oppløsning av salter på overflaten som gir sitt bidrag til ledningsevnen i tillegg til standardløsningens ledningsevne.

Prøveoversikt samleprøver, sammensetning av prøver.

Sammensetning av 20 samleprøver

Prosjekt 1938

=====

Prøvetype: **morene**. Prøve mrk. 1. Fraksjon -0.06 mm.

Veid inn 7 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 126 gr.

Prøve nr.: 70, 77, 82, 162, 172, 182, 252, 262, 272, 342, 362, 382, 452, 462,
482, 552, 566, 574.

Prøvetype: **bekkesediment**. Prøve mrk. 1. Fraksjon 0.18 mm.

Veid inn 10 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 180 gr.

Prøve nr.: 70, 77, 82, 162, 172, 182, 252, 262, 272, 342, 362, 382, 452, 462,
482, 552, 566, 574.

Prøvetype: **humus**. Prøve mrk. 1. Fraksjon -2.0 mm.

Veid inn 25 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 450 gr.

Prøve nr.: 70, 77, 82, 162, 172, 182, 252, 262, 272, 342, 362, 382, 452, 462,
482, 552, 566, 574.

Prosjekt 2187

=====

Prøvetype: **flomsedimenter**. Prøve mrk. 1. Fraksjon -0.06 mm.

Veid inn 25 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 100 gr.

Prøve nr.: 1420, 1421, 1422, 1423 "Pasvik"

Prøvetype: **flomsedimenter**. Prøve mrk. 3. Fraksjon -0.06 mm.

Veid inn 10 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 60 gr.

Prøve nr.: 21, 55, 78, 221, 289, 294. "Sogn og Fjordane"

Prøvetype: **flomsedimenter**. Prøve mrk. 4. Fraksjon -0.006 mm.

Veid inn 30 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 60 gr.

Prøve nr.: 1628 - 1647 "Agder"

Prosjekt 2290

=====

Prøvetype: **bekkesediment**. Prøve mrk. 1. Fraksjon -0.18 mm.

Veid inn 40 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 200 gr.

Prøve nr.: 665, 709, 911, 918, 1100.

Prøvetype: **bekkesediment**. Prøve mrk. 2. Fraksjon -0.18 mm.

Veid inn 40 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 200 gr.

Prøve nr.: 630, 640, 650, 750, 931.

Prøvetype: **morene**. Prøve mrk. 4. Fraksjon -0.06 mm.
Veid inn 10 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 100 gr.
Prøve nr.: 376, 386, 407, 438, 661, 709, 743, 747, 933, 1001.

Prøvetype: **morene**. Prøve mrk. 2. Fraksjon -0.6 mm.
Veid inn 10 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 100 gr.
Prøve nr.: 356, 360, 364, 375, 380, 385, 650, 665, 709, 750.

Prøvetype: **morene**. Prøve mrk. 4. Fraksjon -0.6 mm.
Veid inn 10 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 100 gr.
Prøve nr.: 601, 611, 621, 631, 641, 649, 659, 670, 1070, 1090.

Prosjekt 1790

=====

Prøvetype: **bekkesediment**. Prøve mrk. 1. Fraksjon -0.18 mm.
Veid inn 40 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 200 gr.
Prøve nr.: 3779, 3780, 3782, 3786, 3870.

Prøvetype: **bekkesediment**. Prøve mrk. 2. Fraksjon -0.18 mm.
Veid inn 20 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 140 gr.
Prøve nr.: 3200, 3205, 3206, 3207, 3737, 3738, 3740.

Prøvetype: **morene**. Prøve mrk. 1. Fraksjon -0.06 mm.
Veid inn 5 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 75 gr.
Prøve nr.: 3775, 3777, 3779, 3780, 3781, 3782, 3783, 3784, 3785, 3791, 3792,
3793, 3795, 3796, 3797.

Prøvetype: **morene**. Prøve mrk. 2. Fraksjon -0.06 mm.
Veid inn 5 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 75 gr.
Prøve nr.: 3202, 3203, 3205, 3206, 3207, 3208, 3209, 3210, 3732, 3733, 3738,
3739, 3740, 3748, 3749.

Prøvetype: **humus**. Prøve mrk. 2. Fraksjon -2 mm.
Veid inn 20 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 160 gr.
Prøve nr.: 3200, 3205, 3206, 3207, 3733, 3737, 3738, 3740.

Prosjekt 2250

=====

Prøvetype: **humus**. Prøve mrk. 1. Fraksjon -2.0 mm.
Veid inn 20 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 180 gr.
Prøve nr.: 001, 002, 011, 012, 021, 022, 023, 024, 025.

Prøvetype: **humus**. Prøve mrk. 2. Fraksjon -2.0 mm.
Veid inn 20 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 180 gr.
Prøve nr.: 003, 004, 010, 013, 015, 017, 020, 026, 027.

Prøvetype: **morene**. Prøve mrk. 1. Fraksjon -2.0 mm.
Veid inn 10 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 100 gr.
Prøve nr.: 5, 9, 11, 13, 28, 29, 30, 33, 38, 40.

Prøvetype: **morene**. Prøve mrk. 2. Fraksjon -0.06 mm.
Veid inn 10 gr fra hver prøve, satt sammen til 1 prøve, totalt 100 gr.
Prøve nr.: 6, 7, 18, 20, 21, 23, 27, 32, 36, 37.

pH.

2g jord + 20ml 0,001N H₂ 4

Provetype	PH. blødet 5 min.	PH. blødet 30 min.	PH. blødet 2 timer	PH. blødet 4 timer
1938 Sogn og Fjordane	4.88	4.45	4.14	4.55
2290-4 Nordland og Troms	5.38	5.36	5.06	5.41
2250-1 Fjæder	4.09	3.93	3.64	4.01
2250-2 "	4.24	4.08	3.90	4.24
1790-1 Nordkalotten	5.38	4.89	4.72	4.93
1790-2 "	5.18	4.58	4.16	4.51
2290-2 Nordland og Troms	5.83	5.60	5.05	5.70
2290-4 "	4.65	3.80	3.79	4.01
1938 Sogn og Fjordane	3.84	3.79	3.57	3.89
2250-1 Fjæder	2.98	2.91	2.78	3.01
2250-2 "	2.97	2.90	2.71	3.01
1790-2 Nordkalotten	3.73	3.67	3.43	3.79
1938 Sogn og Fjordane	5.75	5.29	4.81	5.29
2290-1 Nordland og Troms	4.86	4.27	3.78	4.11
2290-2 "	4.48	3.77	3.33	3.69
1790-1 Nordkalotten	5.22	4.84	4.41	4.73
1790-2 "	5.95	5.66	4.89	5.57
2187-1 Pásvik	5.24	4.90	4.62	4.89
2187-3 Sogn og Fjordane	4.78	4.48	4.24	4.57
2187-4 Fjæder	4.69	4.41	4.08	4.46

MORENE - 0,06 mm

" - "

" - "

" - "

" - "

" - 0,6 mm

" - 0,6 mm

HUMUS - 2,0 mm

" - "

" - "

" - "

Bekkesediment - 0,18 mm

" - "

" - "

" - "

Flomsediment - 0,06 mm

" - "

" - 0,06 mm

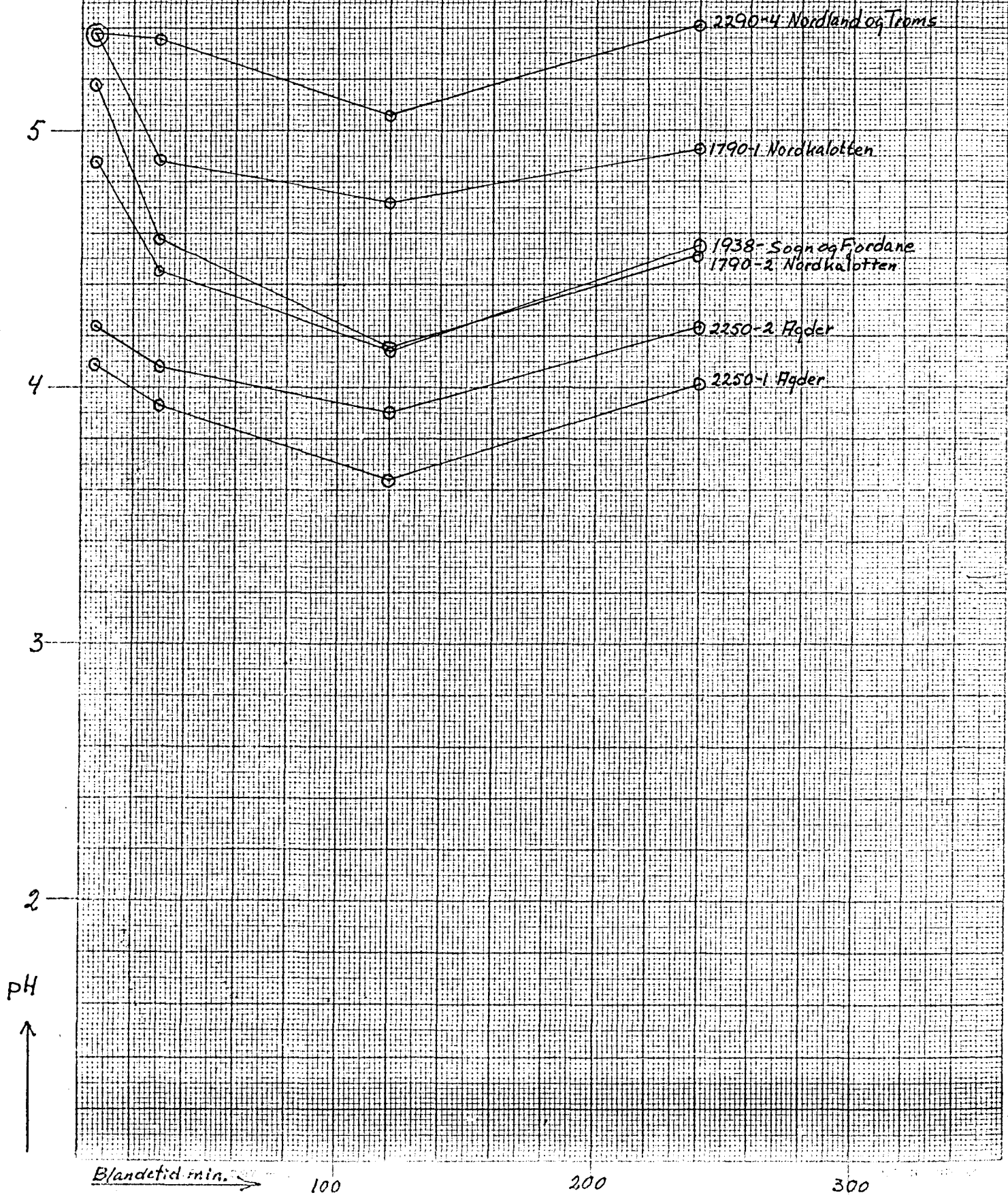
Ledningsevne

29. jord ± 20 ml 0.001N H₂SO₄

Provetype	Ledn.evne. blandet 5 min.	Ledn.evne. blandet 30 min.	Ledn.evne. blandet 2 timer	Ledn.evne. blandet 4 timer
1938 Sogn og Fjordane HØRENE - 0.06 mm	47	84	102	100
2290-4 Nordland og Troms	55	107	128	125
2280-1 Agder	44	79	97	97
2250-2 " "	44	59	68	67
1790-1 Nordkalotten	46	94	123	120
1790-2 " "	48	95	120	113
2290-2 Nordland og Troms	48	95	120	118
2290-4 " "	40	87	105	105
1938 Sogn og Fjordane HUHUS - 2.0 mm	170	195	212	225
2250-1 Agder	305	370	410	398
2250-2 " "	307	365	400	400
1790-2 Nordkalotten	365	410	425	415
1938 Sogn og Fjordane Bekkesediment - 0.18 mm	56	103	128	126
2290-1 Nordland og Troms	44	97	130	127
2290-2 " "	44	103	140	135
1790-1 Nordkalotten	50	97	127	123
1790-2 " "	88	128	147	150
2187-1 Pasvik Flomsediment - 0.06 mm	77	133	160	152
2187-3 Sogn og Fjordane	63	105	127	126
2187-4 Agder	33	47	55	53

FIGUR 2.

pH løpslemming av jord ved varierende
 oppslemmingstid, målt etter et døgn
 2g jord + 20ml H_2SO_4 0.001N
 MORENE - 0.06mm

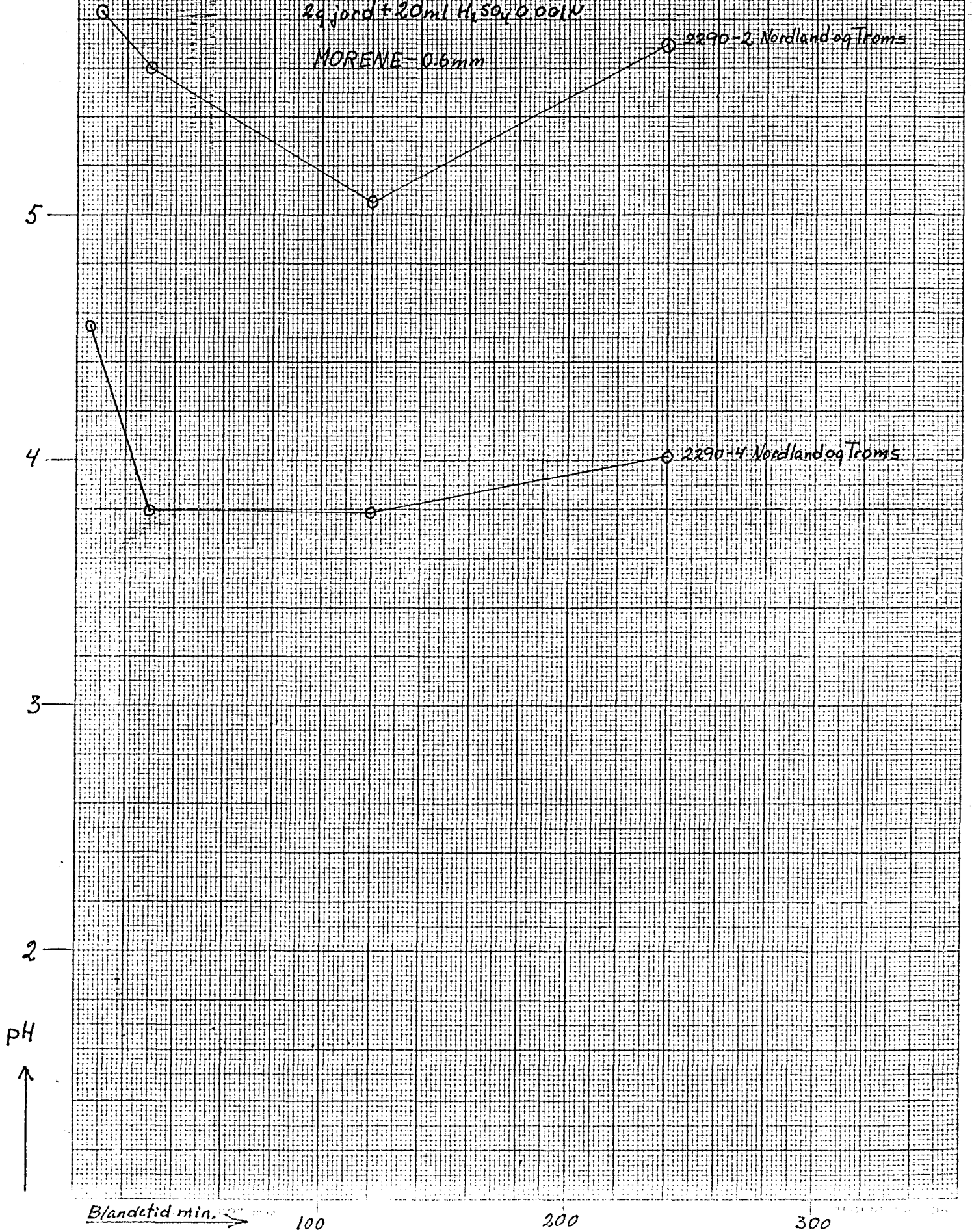

FIGUR 3.

pH løpslemning av jord ved varierende
oppslemningstid, målt etter et døgn.

2g jord + 20ml H_2SO_4 0.001N

MORENE - 0.6mm

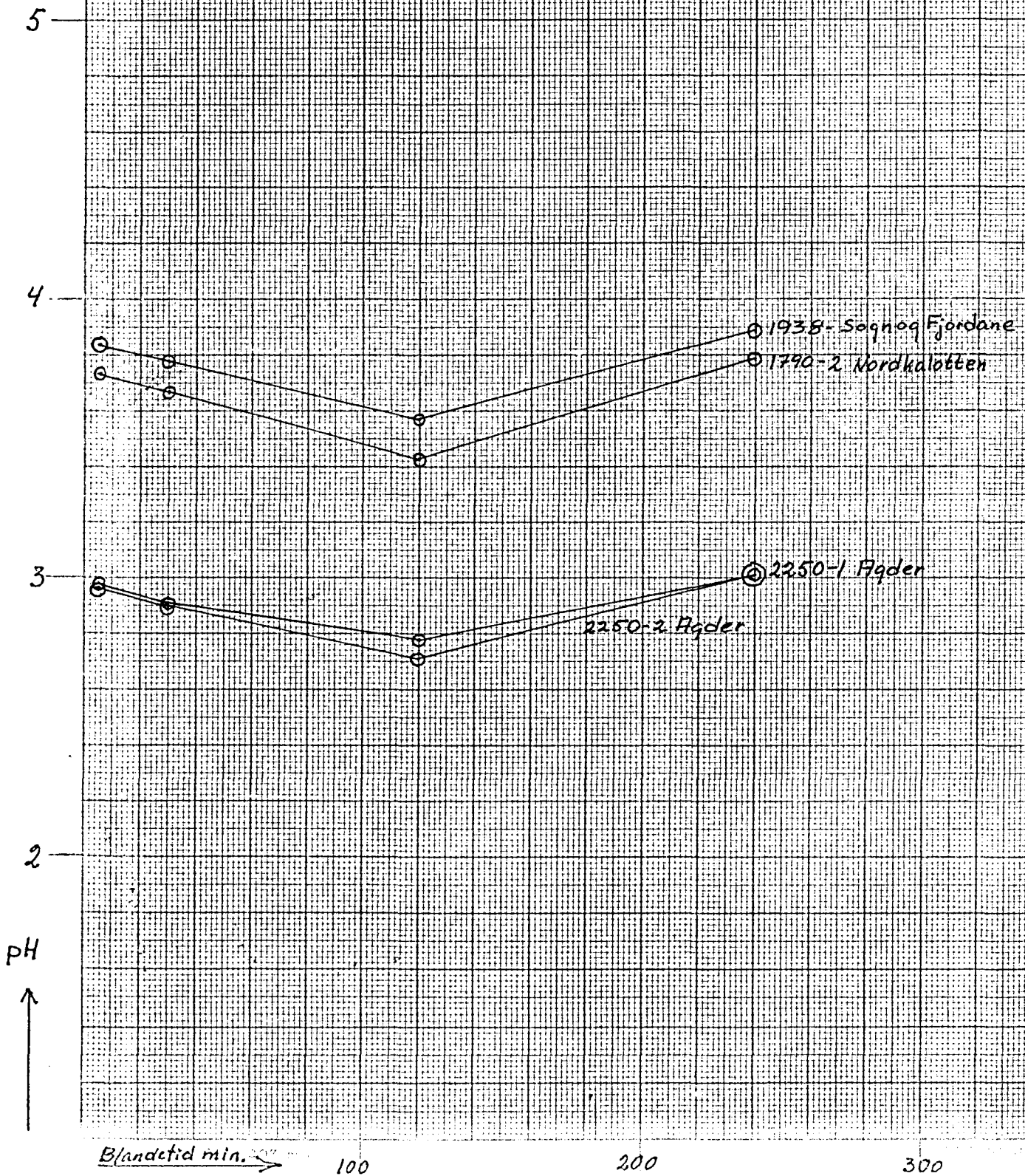

FIGUR 4.

pH oppslemming av jord ved varierende
oppslemmingstid, målt etter et døgn

2g jord + 20ml H_2SO_4 0.001N

HUMUS - 2.0mm

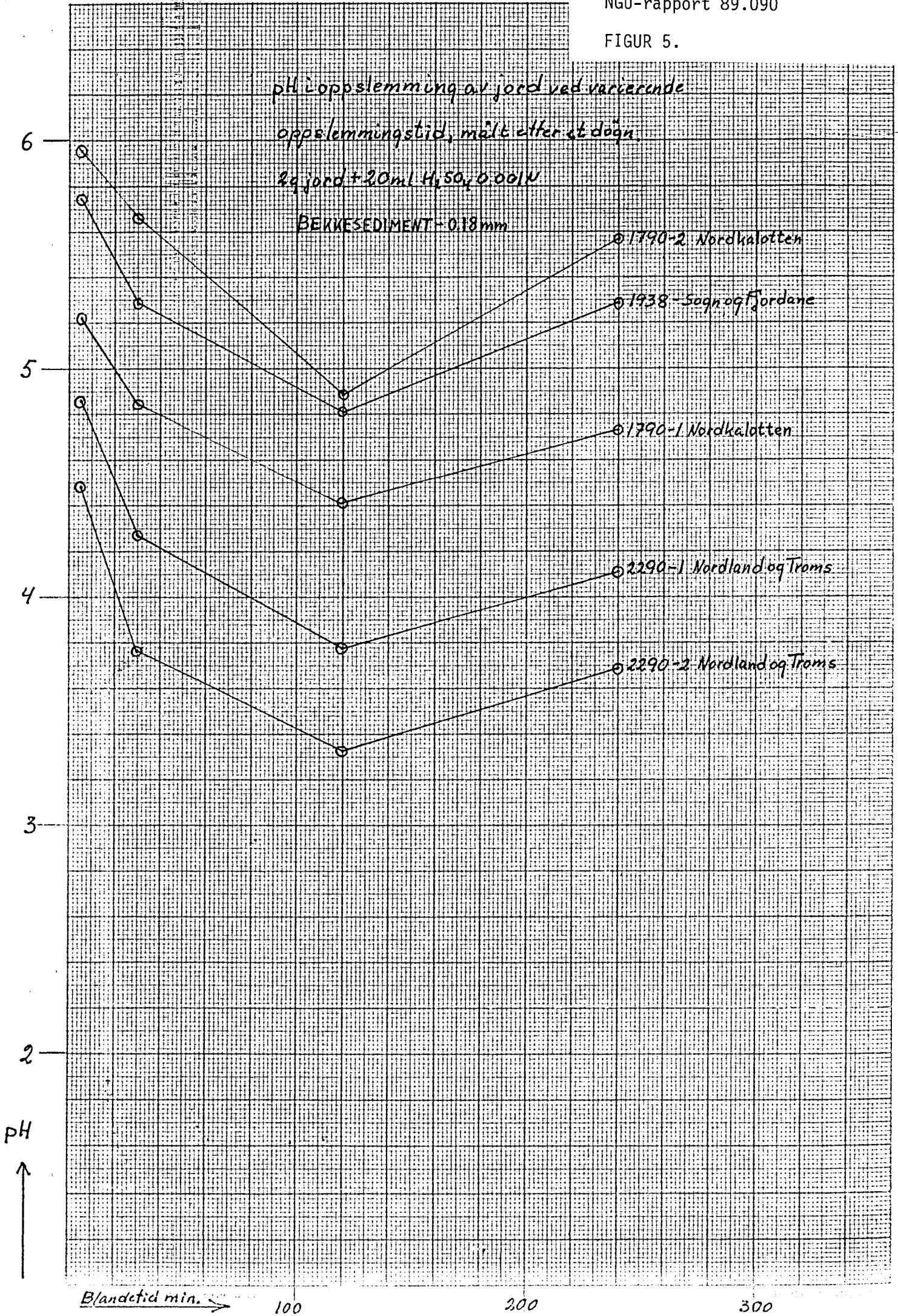

FIGUR 5.

pH oppslemming av jord ved varierende
opslemmingstid, målt etter et døgn.

2g jord + 20ml H_2SO_4 0.001N

BERKESEDIMENT - 0.18mm

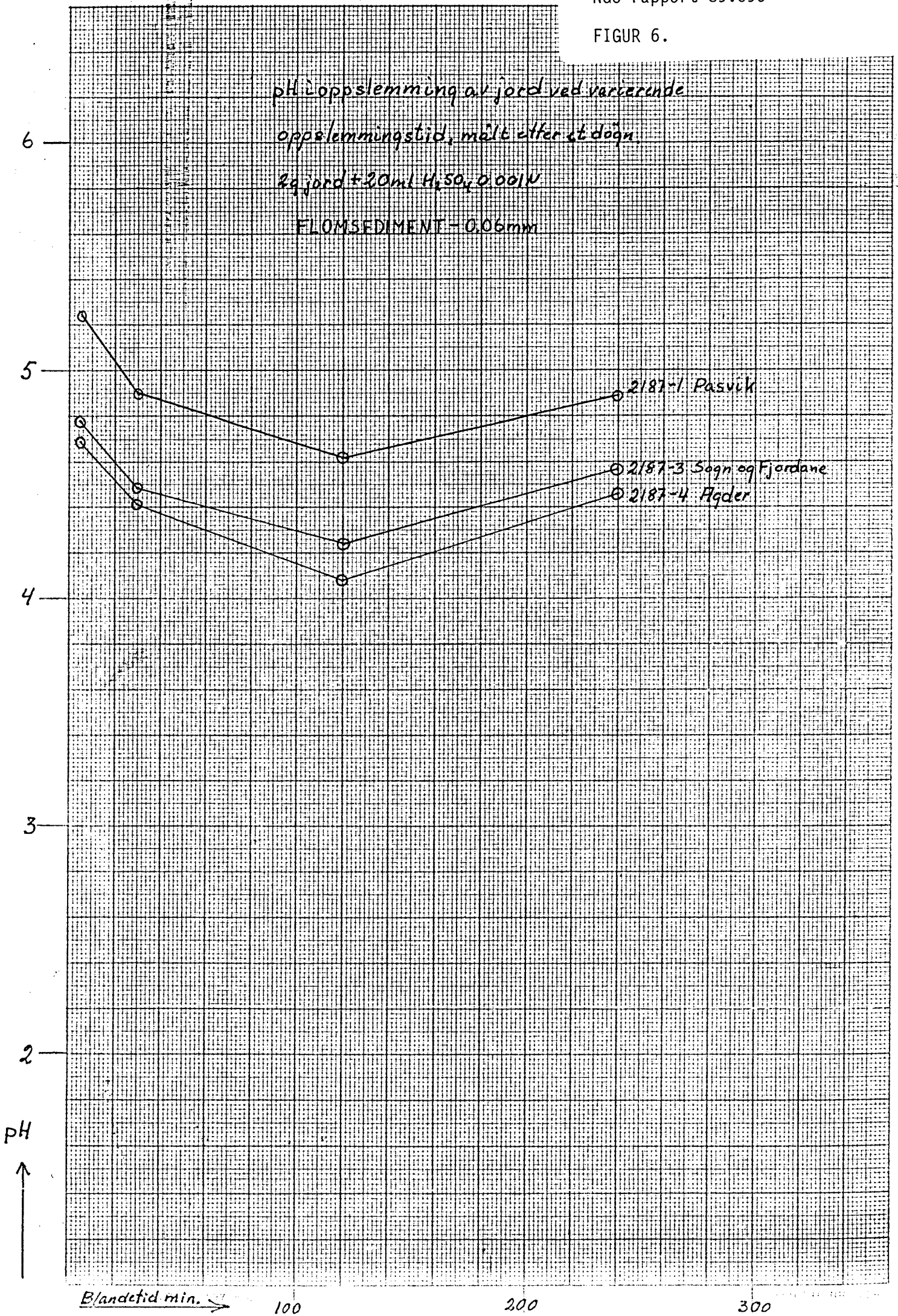

FIGUR 6.

pH oppslemming av jord ved varierende
oppslemmingstid, målt etter et døgn.

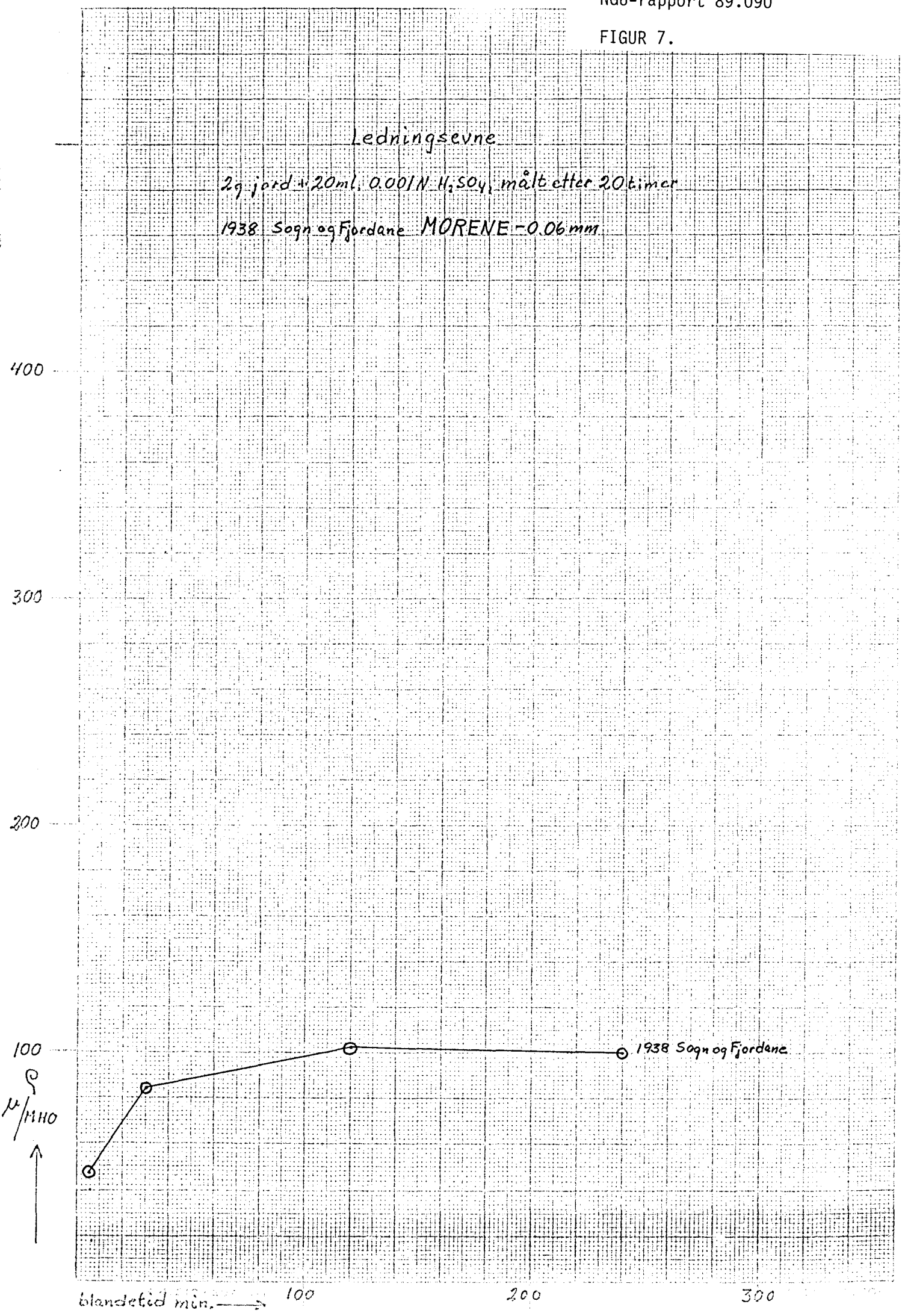
2g jord + 20ml H_2SO_4 0.001N

FLOMSSEDIMENT - 0.06mm

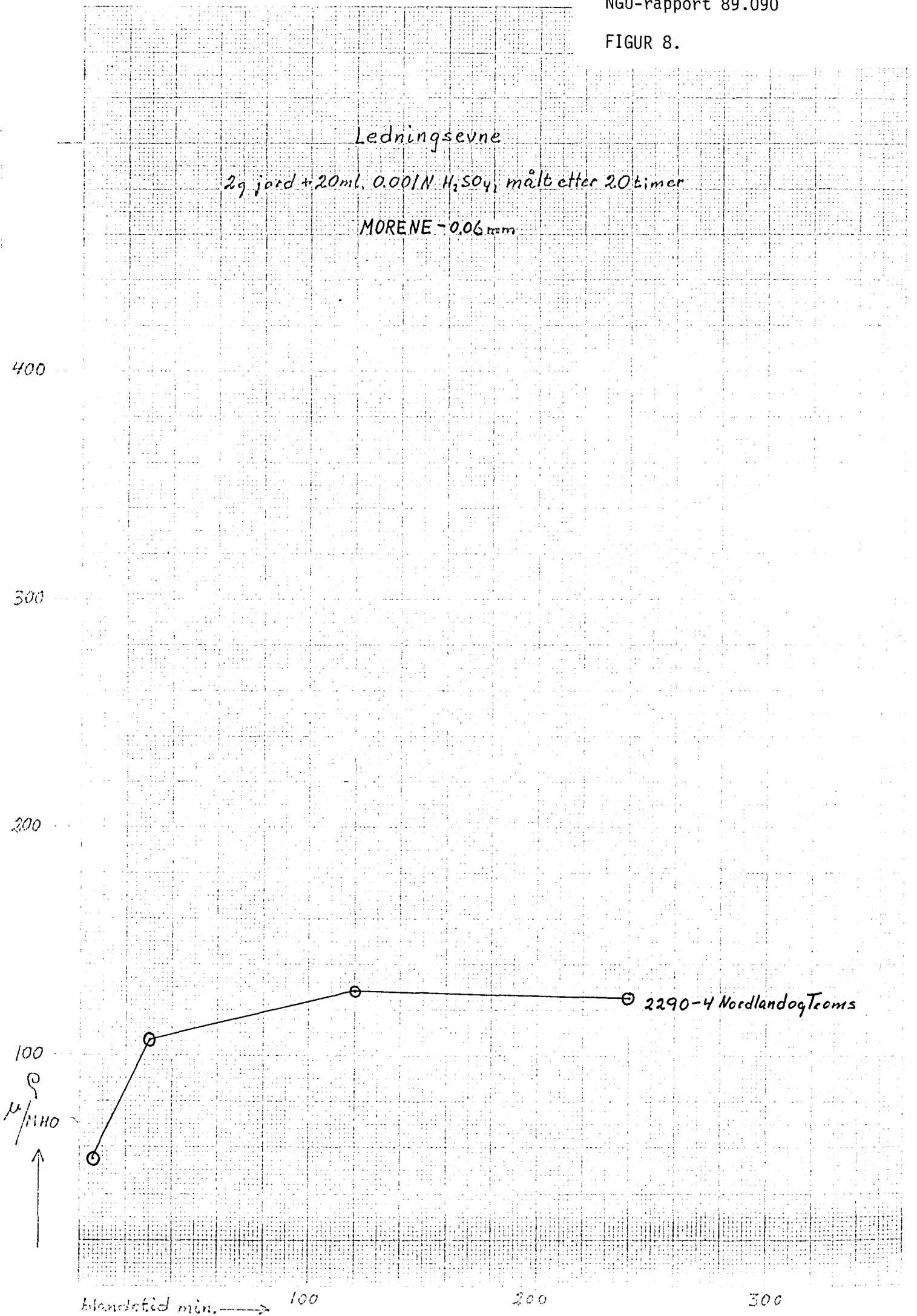

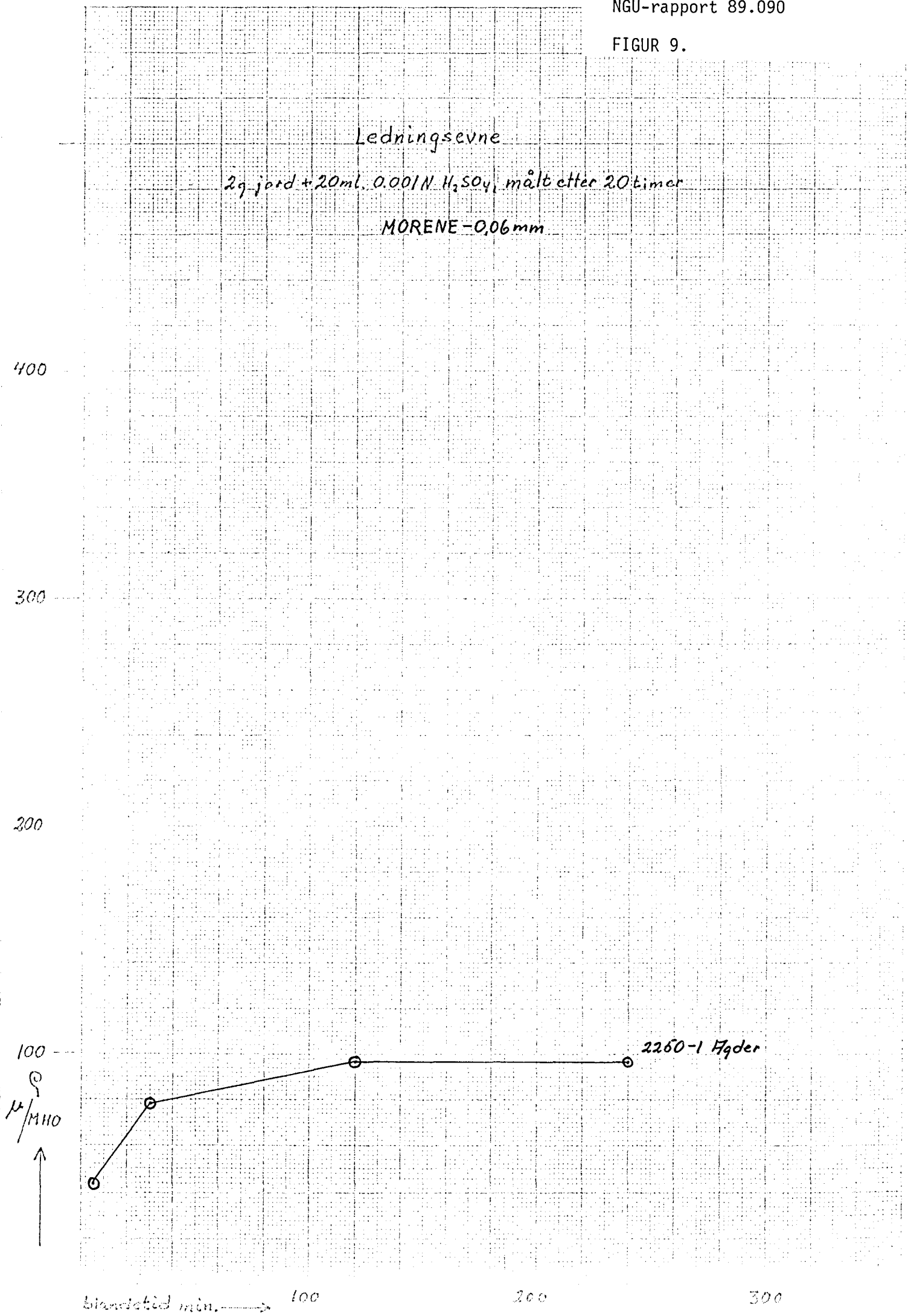
FIGUR 7.

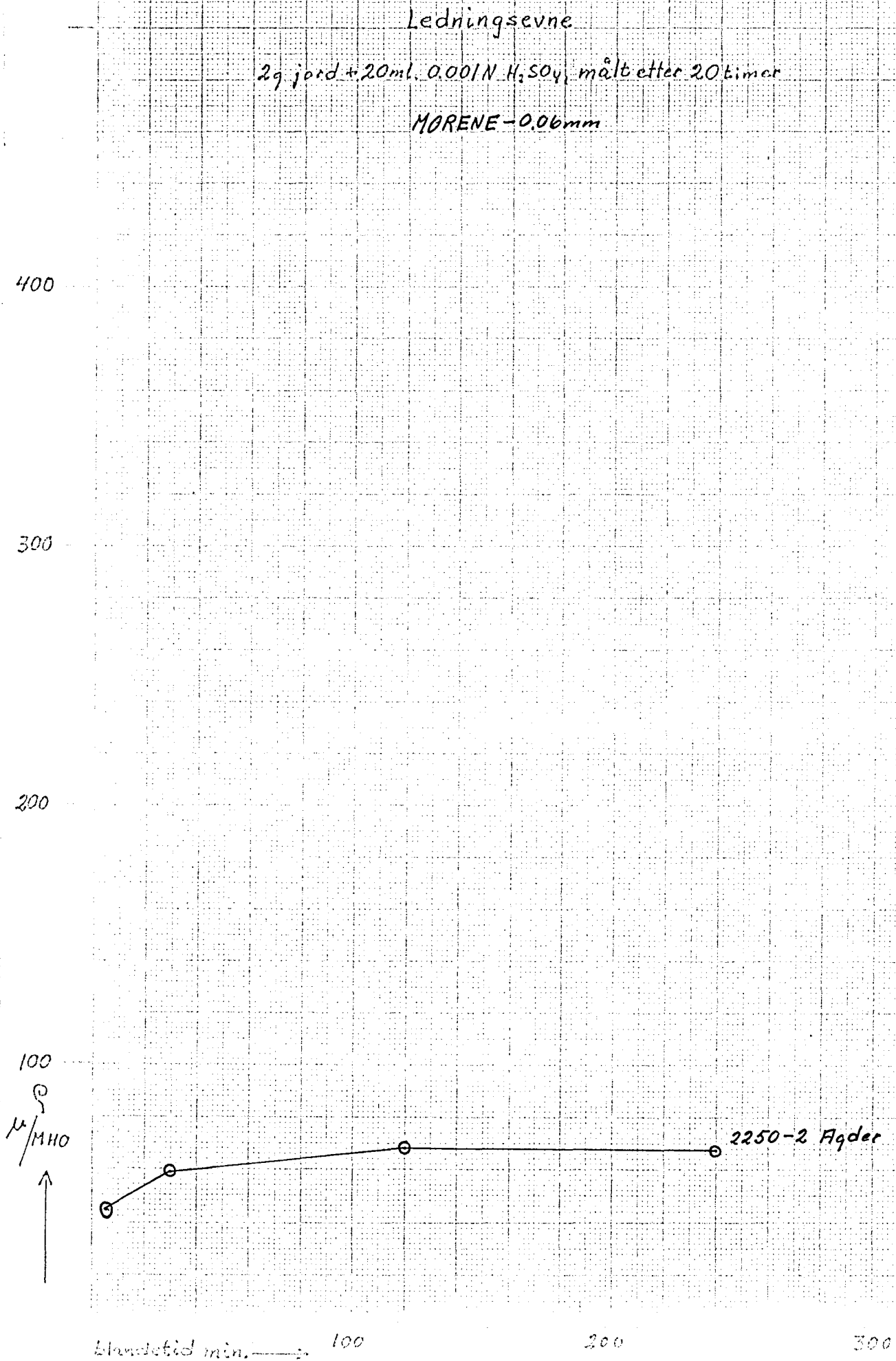
FIGUR 8.

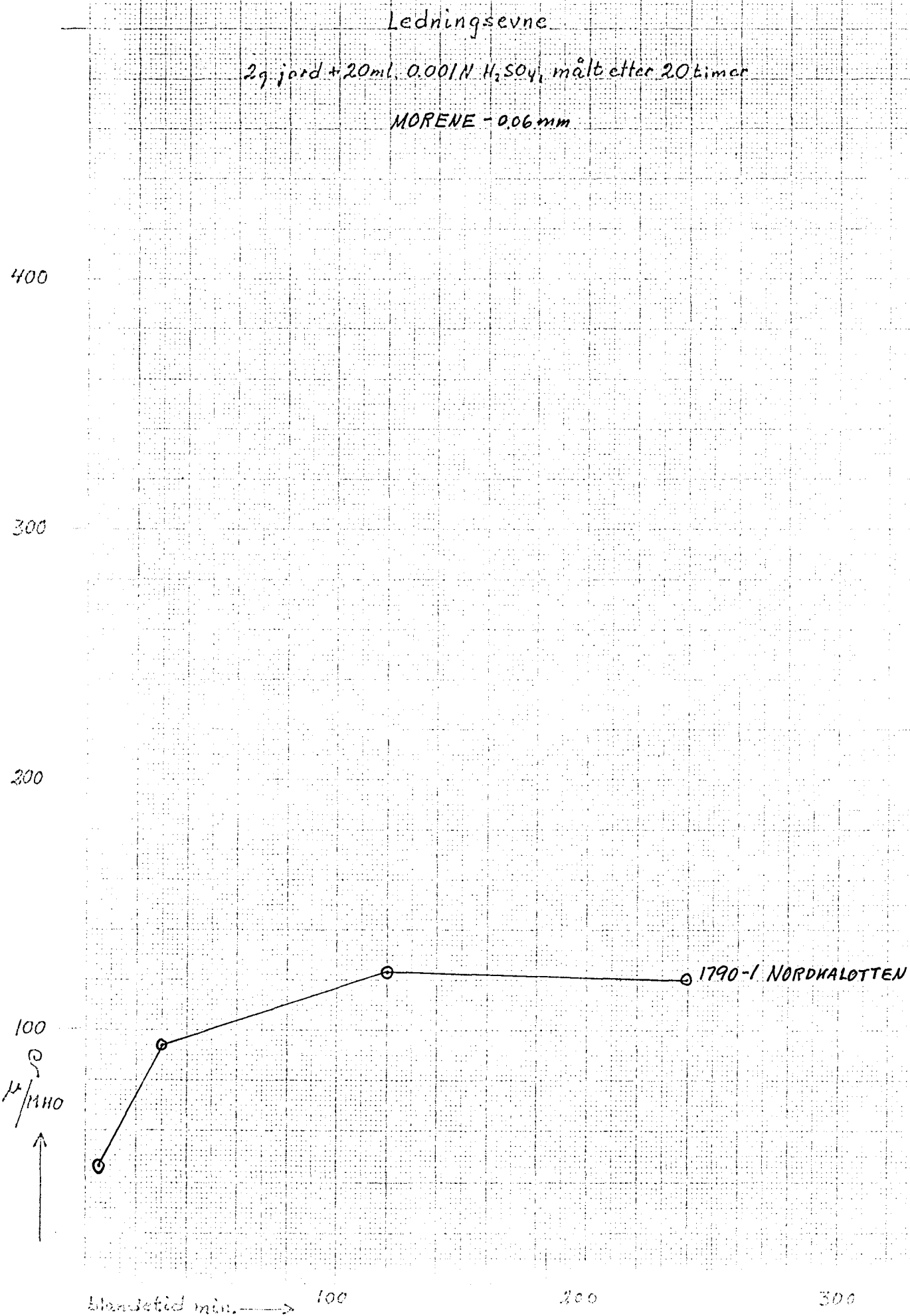
FIGUR 9.

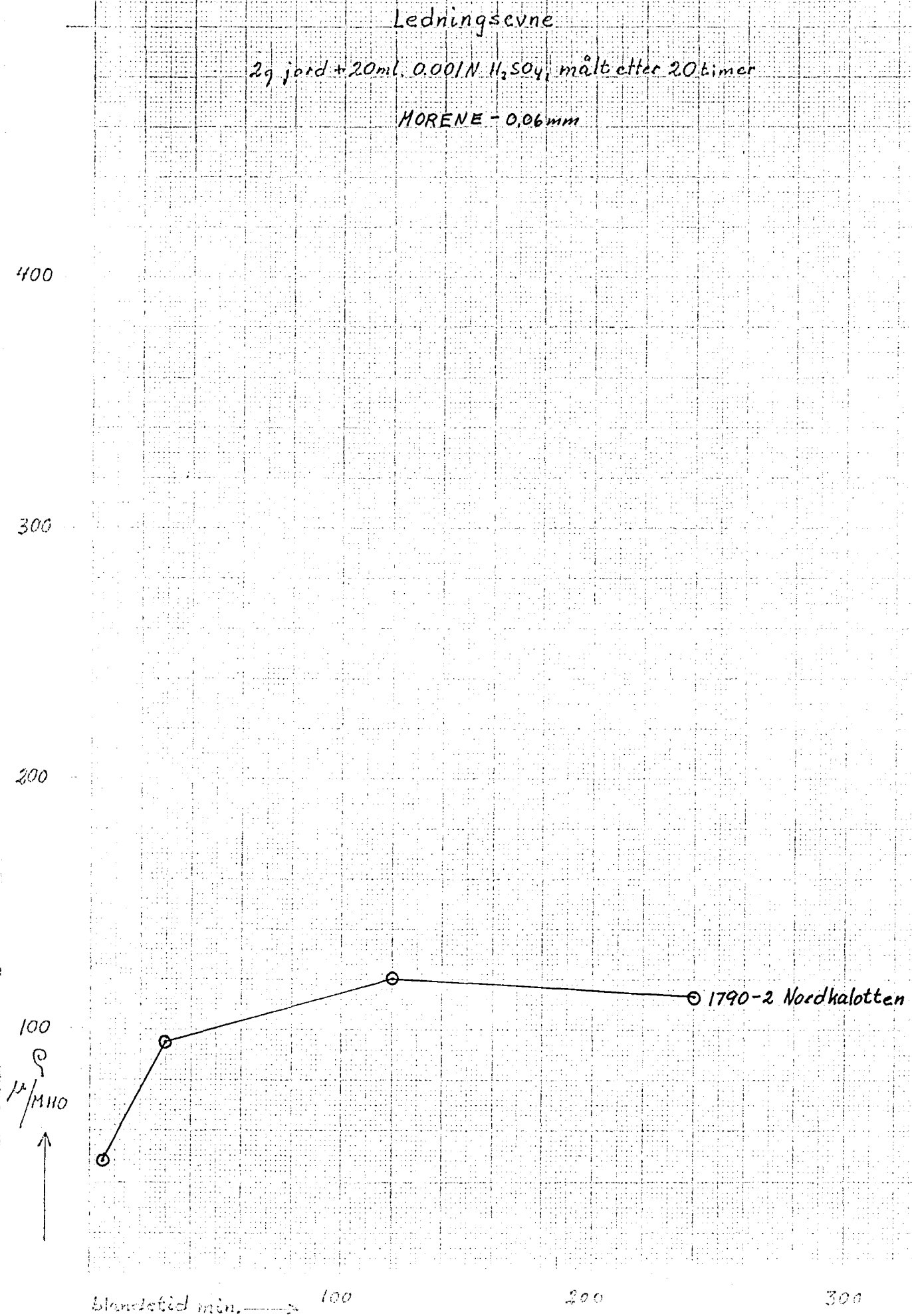
FIGUR 10.

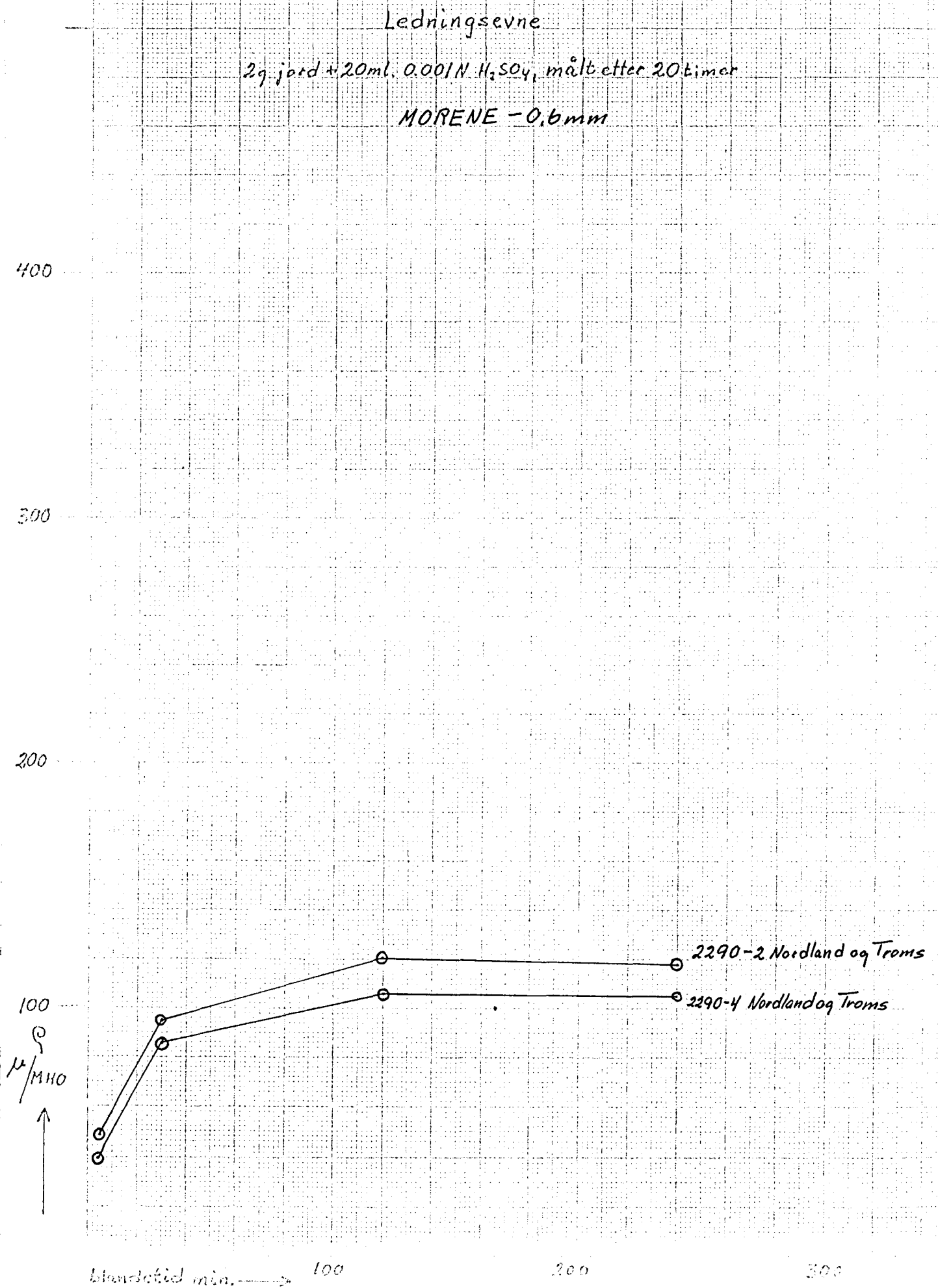
FIGUR 11.

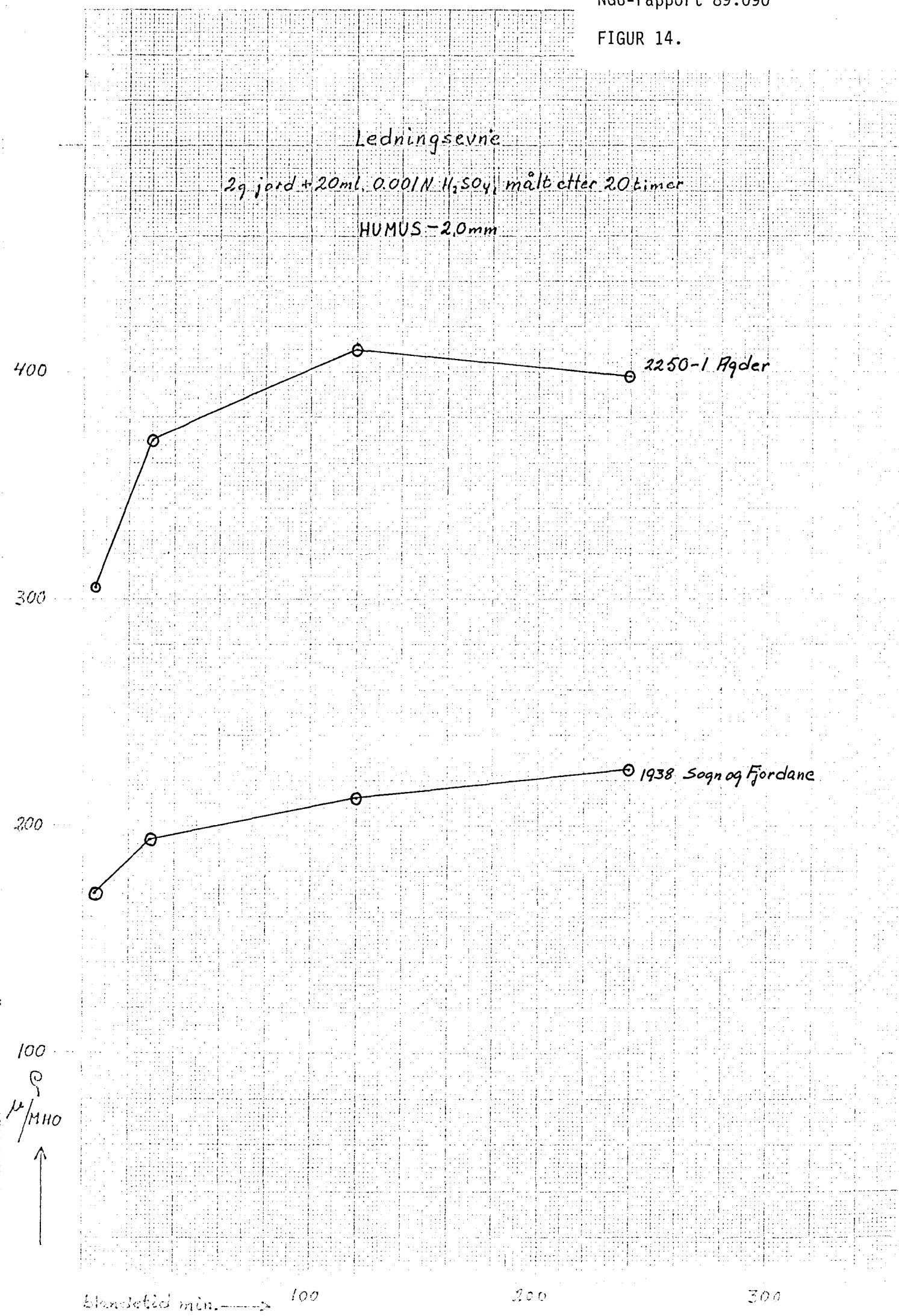
FIGUR 12.

FIGUR 13.

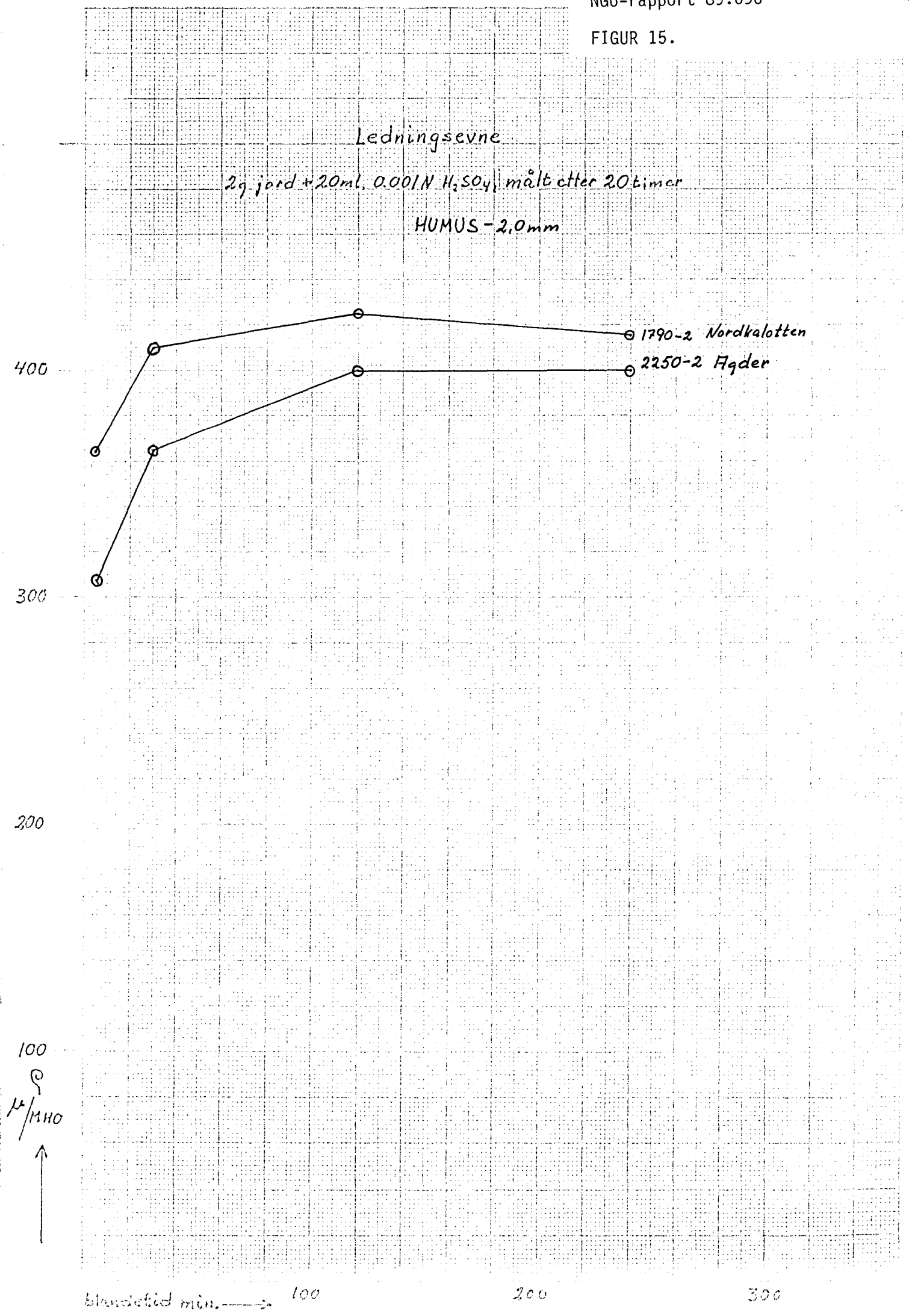

FIGUR 14.

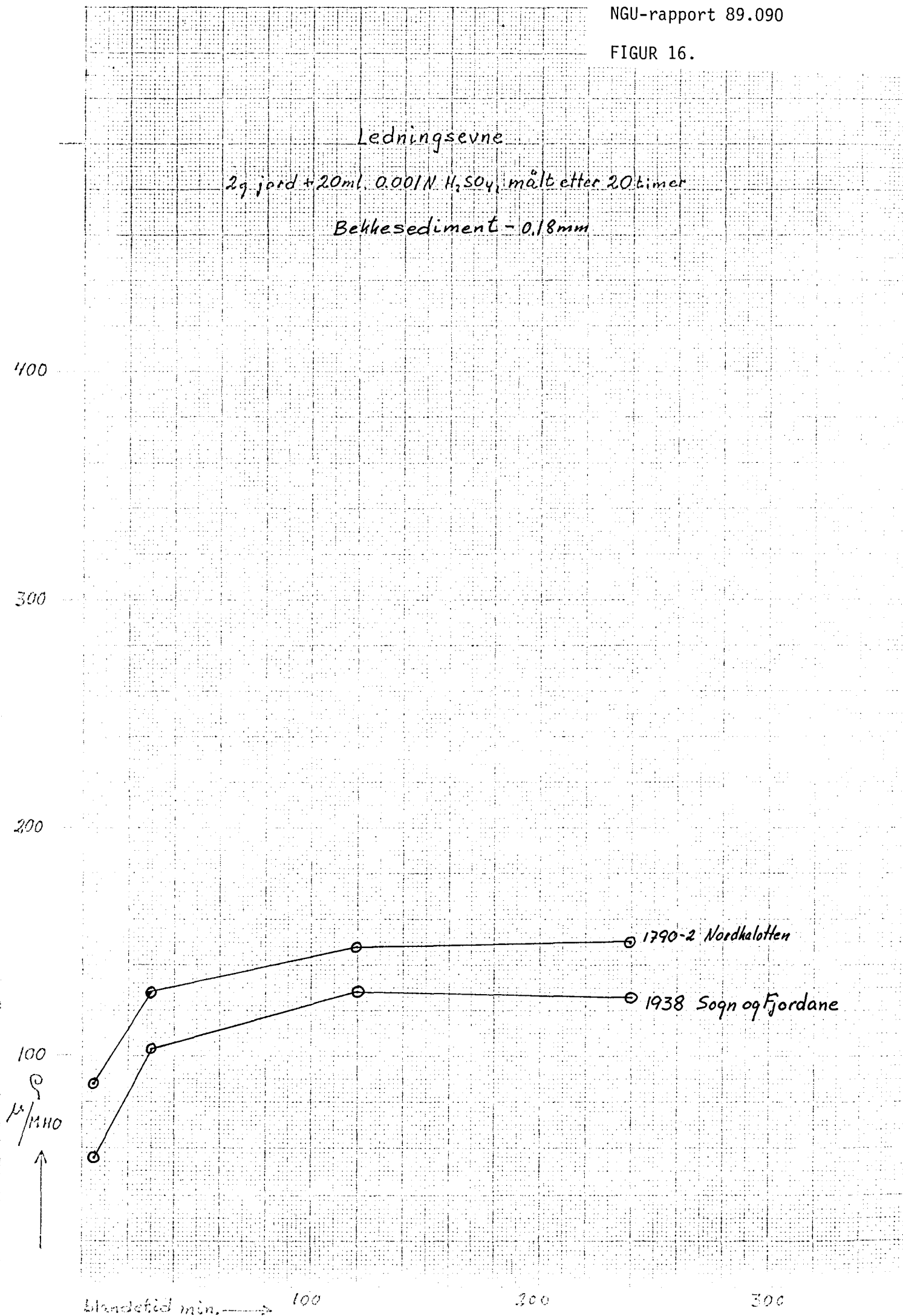

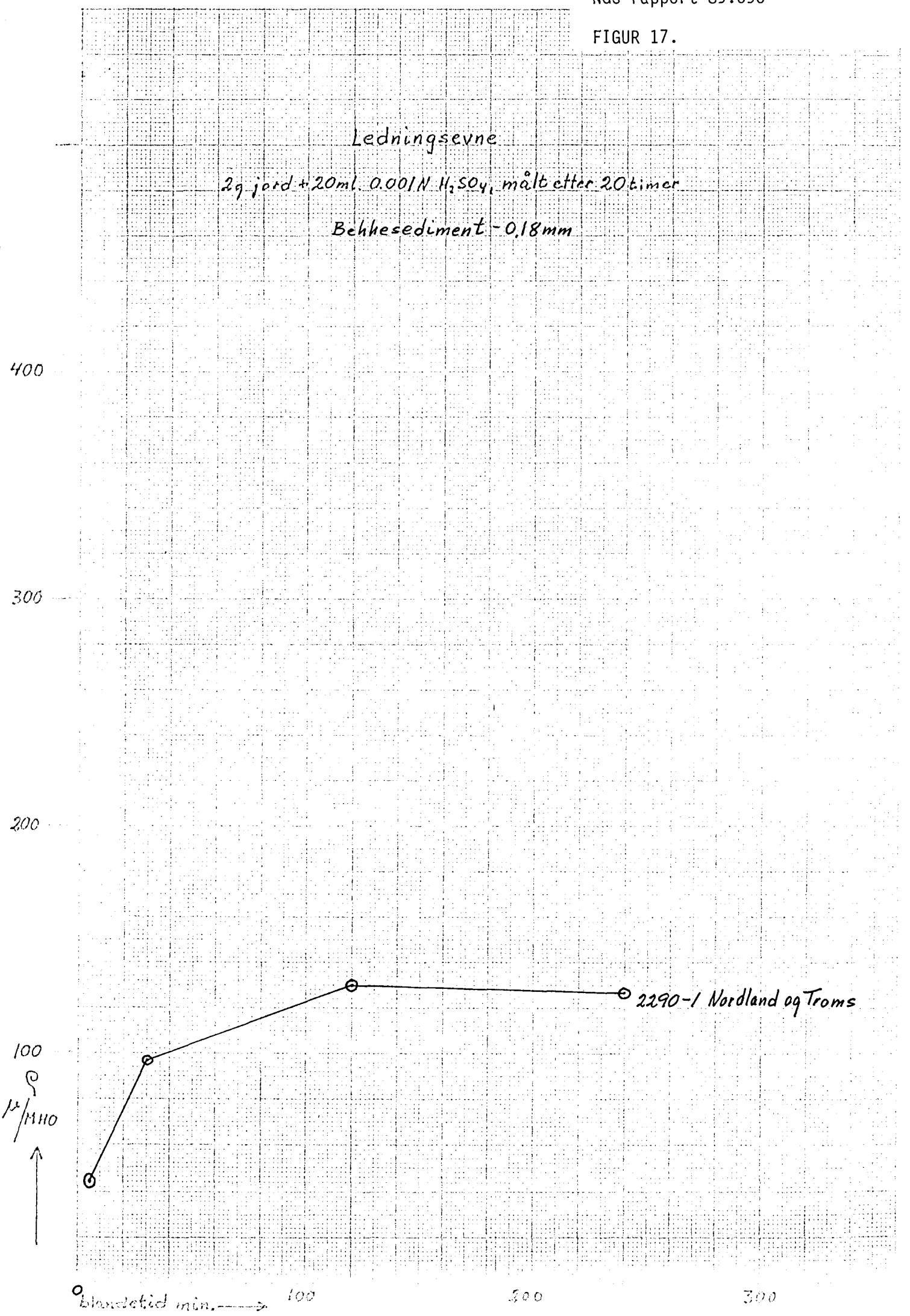
FIGUR 15.

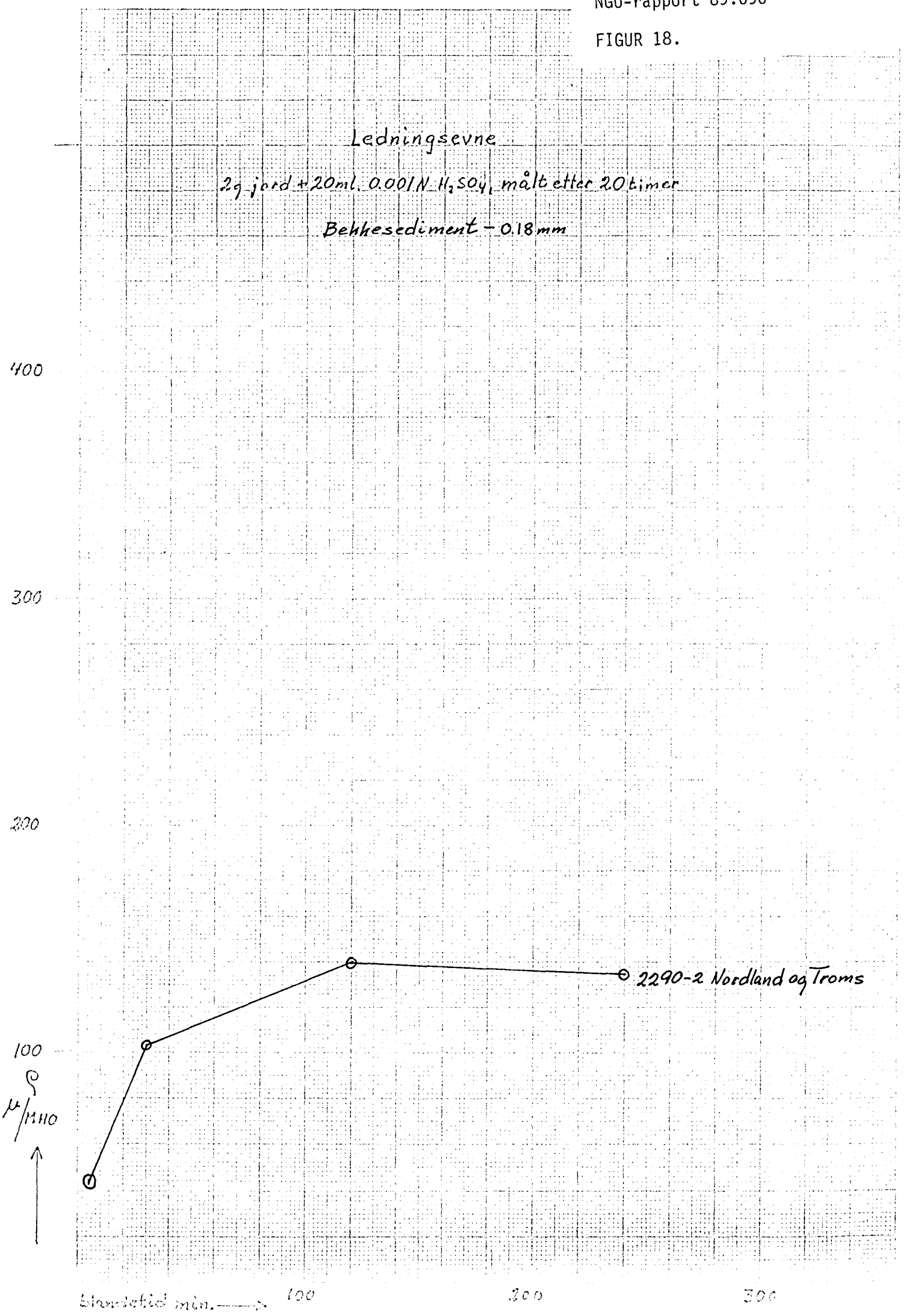
FIGUR 16.

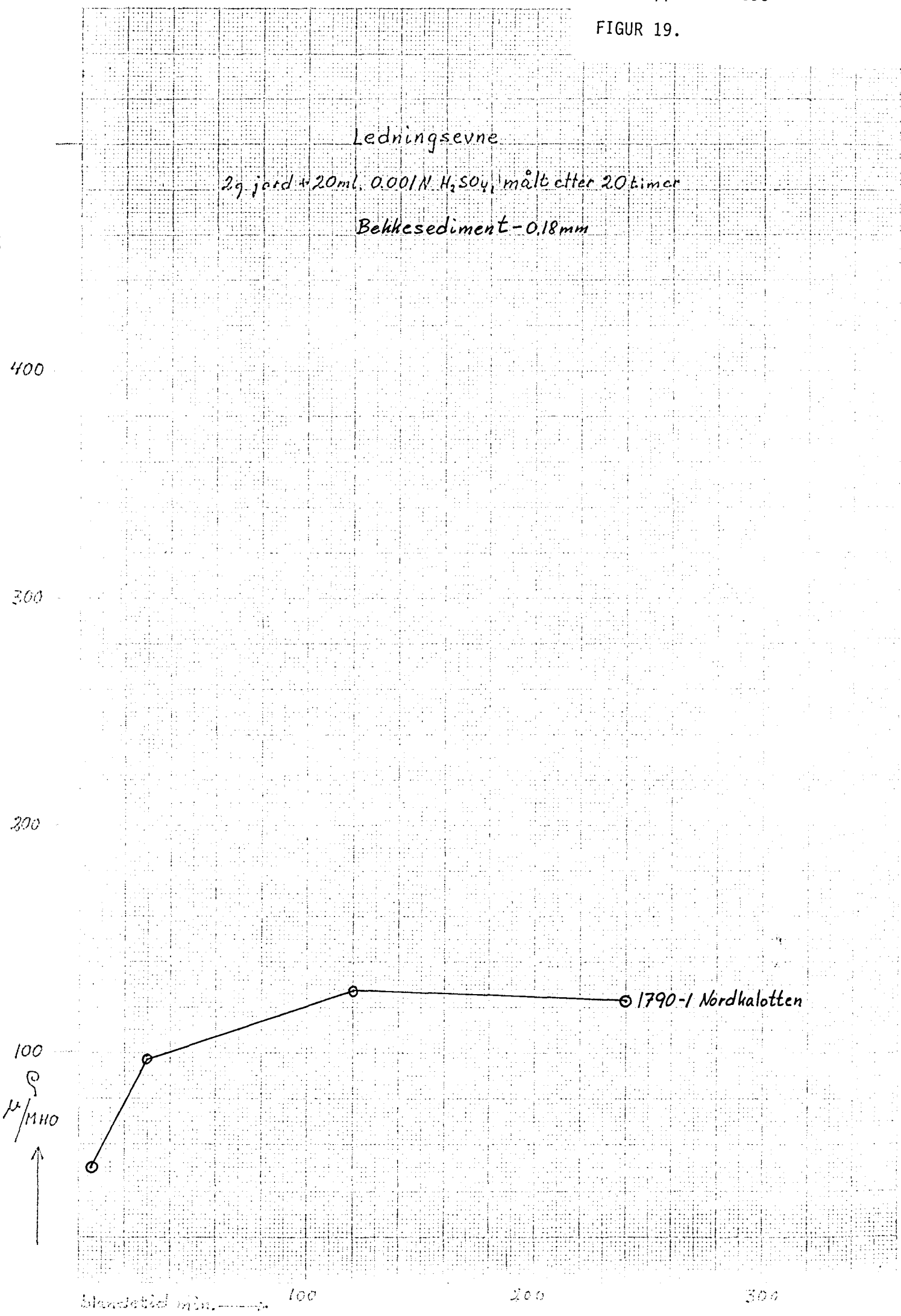
FIGUR 17.

FIGUR 18.

FIGUR 19.

FIGUR 20.

